

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol.10, No.2, 2015, pp.617-629

OJED

An Online Journal
of Education

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

สภาพการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ STATE OF KNOWLEDGE MANAGEMENT FOR SAMUTSAKORNBURANA SCHOOL

นายธีระเดช บัวล้อม *

Theeradech Bualom

อ.ดร.วัลย์พร ศิริภิรมย์ **

Walaiporn Siripirom, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 4 คน และครูผู้สอนจำนวน 122 คน รวมทั้งสิ้น 126 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาคิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified})

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านการสร้างความรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านการแสวงหาความรู้และด้านการสร้างความรู้ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ 2) ความต้องการจำเป็นในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะพบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือด้านการถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ ส่วนด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือด้านการสร้างความรู้

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: puriku_dbice@hotmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: waliaporn52@yahoo.com

ISSN1905-4491

Abstract

This research was conducted using a descriptive research method. The objectives of this research were 1) to study the actual state and the desirable state of knowledge management for Samutsakomburana School. 2) to study the priority needs to knowledge management for Samutsakomburana School. The population of this study consisted of 4 administrators and 122 teachers, totally 126. The research instrument used in this study was check list and 5 level rating scaled questionnaire, 100% of questionnaires were returned. The data was analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and Modified Priority Need Index ($PNI_{Modified}$).

The findings indicated that 1) the actual state of knowledge management for Samutsakomburana School in term of the overall and each characteristic was practiced at a medium level. Considering each characteristic, it was found that the characteristic with the highest mean score is the knowledge creation. While the knowledge transfer and utilization was the characteristic with the lowest mean score. The desirable state of knowledge management for Samutsakomburana School in term of the overall and each characteristic was practiced at a high level. Considering each characteristic, it was found that the characteristic with the highest mean score are the knowledge acquisition and the knowledge creation which have equal mean score. While the knowledge transfer and utilization was the characteristic with the lowest mean score. 2) The priority needs to knowledge management for Samutsakomburana School found that the characteristic with the highest Modified Priority Need Index was the knowledge transfer and utilization. While the knowledge creation was the characteristic with the lowest Modified Priority Need Index.

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ / สภาพการจัดการความรู้ / โรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ

KEYWORDS: KNOWLEDGE MANAGEMENT / STATE OF KNOWLEDGE MANAGEMENT / SAMUTSAKORNBURANA SCHOOL

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมโลกอยู่ในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economic) ที่ใช้ความรู้และนวัตกรรมเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาและผลิตมากกว่าการใช้เงินทุนและแรงงาน องค์กรต่างๆจึงให้ความสำคัญกับความรู้และการสร้างนวัตกรรม บนพื้นฐานความเชื่อว่าการที่คนในองค์กรมีความรู้ความสามารถและนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมจะก่อให้เกิดผลงาน สร้างนวัตกรรมใหม่ๆให้องค์กรและสังคม รวมทั้งยังสามารถแก้ไขปัญหา อุปสรรค และเป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน (วรรณภา ขำละเอียด, 2551) แต่ทั้งนี้ความรู้ในองค์กรนั้นมีเป็นจำนวนมากทั้งความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) เป็นความรู้ที่มีการบันทึกจัดเก็บในสื่อทุกประเภทอย่างเป็นระบบ มีการเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ต่างๆในวงกว้าง และความรู้ฝังลึก (Tacit knowledge) เป็นความรู้ที่อยู่ในตัวคน เป็นสติปัญญาความคิดที่อยู่ในสมอง ยังมิได้จัดการให้อยู่ในรูปที่ผู้อื่นนำไปใช้ได้ ความรู้ประเภทนี้เกิดจากการที่บุคคลทำงานมาเป็นเวลานาน จะแสวงหาความรู้ สละสลึงสังเคราะห์สร้างเป็นปัญญาความรู้ หลักการ ความคิดความชำนาญ ทักษะ วิธีการปฏิบัติงาน แต่ไม่มีการบันทึกจัดเก็บ หรือถ่ายทอดให้ผู้ร่วมงาน เมื่อออกจากงาน ความรู้ดังกล่าวจะติดตัวบุคคลออกไปด้วย องค์กรจึงขาดความรู้ที่เป็นฐานสำคัญ ต้องพัฒนาบุคลากรใหม่ สร้างคนใหม่ตลอดเวลา นับเป็นปัญหาที่สำคัญในการพัฒนาองค์กร (คณะกรรมการบริหารสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2548 อ้างถึงใน ผุสดี ศิริวัฒนา, 2552) ดังนั้นจึงมีการนำการจัดการความรู้มาเป็นเครื่องมือรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กรทั้งที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งเป็นความรู้ฝังลึก (Tacit knowledge) และเอกสารซึ่งเป็นความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) มาพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วย เพื่อให้ทุกคนในองค์กรได้เข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

ประเทศไทยนำการจัดการความรู้มาใช้กับองค์กรภาครัฐ โดยกำหนดไว้ในมาตราที่ 11 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ที่กำหนดให้ “ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการเพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการให้สอดคล้องกับการบริหารราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามพระราชบัญญัติ” (คณะกรรมการกฤษฎีกา, 2547)

การจัดการความรู้ในโรงเรียนถือเป็นเรื่องสำคัญที่ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดขึ้น (สถาบันพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา, 2548) เนื่องจากเป็นองค์กรที่มีบทบาทในการพัฒนาการเรียนรู้ของคนในสังคมอันส่งผลต่อคุณภาพประชากรของประเทศ การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถนำเอาข้อมูลสารสนเทศที่มีอยู่ทั้งในโรงเรียน ชุมชน และสังคมมาจัดระบบและพัฒนาเป็นองค์ความรู้เพื่อพัฒนาปัญญาของผู้เรียน (วิจารณ์ พานิช, 2557) นอกจากนี้ยังช่วยในการพัฒนาครูเนื่องจากการจัดการความรู้ในโรงเรียนเป็นการรวบรวม สร้าง จัดทำ นำความรู้ที่เป็นรูปธรรม หรือความรู้ที่เป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่างๆ และความรู้ที่เป็นนามธรรมหรือความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย ความรู้ที่แสดงออกในที่ประชุม ความรู้ที่ใช้ในการตัดสินใจ ความงาม ฝีมือช่างต่างๆ มาใช้หรือสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการใช้อย่างเป็นระบบเพื่อช่วยให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนสามารถเข้าถึงความรู้ เกิดความรู้ใหม่ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาครู และพัฒนาโรงเรียนจนประสบความสำเร็จตามวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้ (ชิต บุญญา, 2551 อ้างถึงในจรรุวรรณ ฤทธิเพชร, 2552)

โรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ เป็นสถานศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่พิเศษที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 ซึ่งโรงเรียนได้นำการจัดการความรู้มาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา ดังจะเห็นได้จากการกำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษากลยุทธ์ที่ 4 กล่าวว่า “โรงเรียนมีการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถเทียบเคียงมาตรฐานสากล โดยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้สื่อ นวัตกรรม ICT และการจัดการความรู้” (แผนปฏิบัติการโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ ประจำปีงบประมาณ 2557, 2557) เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในโรงเรียน ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบ ให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพศึกษาและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องแนวทางการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ ซึ่งเป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้ในวางแผนปรับปรุง และพัฒนาการจัดการความรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 4 คน และครูผู้สอน จำนวน 122 คน รวมทั้งสิ้น 126 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยใช้กรอบแนวคิดกระบวนการจัดการความรู้ของ Marquardt (1996) ดังนี้

- 1) การแสวงหาความรู้ (Knowledge acquisition)
- 2) การสร้างความรู้ (Knowledge creation)
- 3) การจัดเก็บและการเข้าถึงความรู้ (Knowledge storage and retrieval)
- 4) การถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์ (Knowledge transfer)

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2) สร้างแบบสอบถามโดยจัดทำตารางวิเคราะห์แบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัยซึ่งใช้แนวคิดกระบวนการจัดการความรู้ของ Marquardt (1996)

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4) นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงตามข้อ 3)เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรง ความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (IOC) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นผ่านเกณฑ์

จำนวนข้อคำถามมีทั้งหมด 25 ข้อ มีผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ในช่วง 0.50 – 1.00 ทุกข้อ จำแนกตามค่าคะแนน ได้ค่า IOC = 1.00 จำนวน 22 ข้อ และค่า IOC = 0.67 จำนวน 3 ข้อ

5) รับแบบสอบถามกลับคืนจากผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากสาขาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แล้วนำส่งไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ ต่อจากนั้นผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังประชากรด้วยตนเองจำนวน 126 ฉบับและได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 126 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และความต้องการจำเป็นในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ โดยหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) (นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช อ่างถึงในสุวิมล ว่องวานิช, 2548)

ผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 51 ปีขึ้นไปมากที่สุด ส่วนใหญ่มีตำแหน่งครู มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีมากที่สุด และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 21 ปีขึ้นไปมากที่สุด

ตอนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ

สภาพปัจจุบันในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน โดยด้านการสร้างความรู้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนด้านการถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านการแสวงหาความรู้และด้านการสร้างความรู้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนด้านการถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ความต้องการจำเป็นในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะพบว่า ด้านการถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ส่วนด้านการสร้างความรู้มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการแสวงหาความรู้ สภาพปัจจุบันในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะด้านการแสวงหาความรู้เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูศึกษาต่อในสาขาวิชาที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในระดับที่สูงขึ้นทั้งในและนอกเวลาราชการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือโรงเรียนมีการเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญภายนอกมาให้ความรู้ในการปฏิบัติงานและพัฒนางานของครูอยู่เสมอ

สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในด้านการแสวงหาความรู้เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือโรงเรียนจัดให้มีเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยให้แก่ครูในการแสวงหาความรู้เพียงพอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือโรงเรียนมีการเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญภายนอกมาให้ความรู้ในการปฏิบัติงานและพัฒนางานของครูอยู่เสมอ

ความต้องการจำเป็นในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในด้านการแสวงหาความรู้พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือโรงเรียนมีการเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญภายนอกมาให้ความรู้ในการปฏิบัติงานและพัฒนางานของครูอยู่เสมอ ส่วนข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือ

โรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูศึกษาต่อในสาขาวิชาที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในระดับที่สูงขึ้นทั้งในและนอกเวลา
ราชการ

2. ด้านการสร้างความรู้ สภาพปัจจุบันในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในด้านการสร้างความรู้เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือโรงเรียนส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการแสวงหาความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือโรงเรียนจัดให้มีสถานที่ที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันของครู

สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในด้านการสร้างความรู้เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือโรงเรียนส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการแสวงหาความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือโรงเรียนจัดให้มีสถานที่ที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันของครู

ความต้องการจำเป็นในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในด้านการสร้างความรู้พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือโรงเรียนจัดให้มีสถานที่ที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันของครู ส่วนข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือโรงเรียนส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการแสวงหาความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

3. ด้านการจัดเก็บและการเข้าถึงความรู้ สภาพปัจจุบันในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในด้านการจัดเก็บและการเข้าถึงความรู้เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือโรงเรียนมีการจัดเก็บความรู้โดยจัดลำดับความสำคัญของความรู้ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือโรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประมวลและกลั่นกรองความรู้ก่อนที่จะนำมาจัดเก็บ

สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในด้านการจัดเก็บและเข้าถึงความรู้เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือโรงเรียนมีการจัดเก็บความรู้โดยจัดลำดับความสำคัญของความรู้ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือโรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประมวลและกลั่นกรองความรู้ก่อนที่จะนำมาจัดเก็บ

ความต้องการจำเป็นในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในด้านการจัดเก็บและเข้าถึงความรู้พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือโรงเรียนมีวิธีการจัดเก็บความรู้ที่หลากหลายสะดวกต่อการนำไปใช้ เช่น บันทึกเป็นฐานข้อมูล จัดทำเป็นสื่อมัลติมีเดีย เป็นต้น ส่วนข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือโรงเรียนมีการจัดเก็บความรู้โดยจัดลำดับความสำคัญของความรู้ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานของโรงเรียน

4. ด้านการถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์ สภาพปัจจุบันในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในด้านการถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือโรงเรียนจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานระหว่างครูอย่างสม่ำเสมอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือโรงเรียนมีการให้รางวัลแก่ครูที่มีแนวทางการจัดการสอนการเรียนการสอนดีเด่นในการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในด้านการถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือโรงเรียนจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานระหว่างครูอย่างสม่ำเสมอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือโรงเรียนส่งเสริมให้ครูมีการเผยแพร่ความรู้จากการปฏิบัติงานในรูปแบบต่างๆ เช่น เขียนบทความ จัดบรรยาย และเป็นวิทยากรให้เพื่อนร่วมงาน เป็นต้น

ความต้องการจำเป็นในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในด้านการถ่ายโอนความรู้ และการใช้ประโยชน์พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือโรงเรียนมีการใช้ระบบพี่เลี้ยงในการ ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้แก่ครูที่ปฏิบัติงาน ส่วนข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำ ที่สุดคือโรงเรียนมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อรวบรวมวิธีการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และแนวทาง การแก้ไข ในตำแหน่งงานต่างๆ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ได้ค้นพบเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการ จัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ ซึ่งผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลดังนี้

สภาพปัจจุบันในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะมียุทธศาสตร์การจัดการความรู้ที่ไม่ชัดเจน ทำให้การดำเนินการจัดการ ความรู้เป็นไปอย่างไร้ทิศทาง การใช้ทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการไม่เกิดความคุ้มค่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนรับรู้และความเข้าใจวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ไม่ตรงกัน สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2550) กล่าวว่ายุทธศาสตร์การจัดการความรู้เป็นการดำเนินการจัดการความรู้ที่ไม่เหวี่ยงแห หากมีการจัดทำ ยุทธศาสตร์การจัดการความรู้อย่างถูกต้องการดำเนินการจัดการความรู้จะมีการลงทุนต่ำแต่ได้ผลกำไรสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิมล ธรรมชาติรัมย์ (2544) ที่ศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตภูมิภาคตะวันตก พบว่าภาพรวมของสภาพขั้นตอนการจัดการความรู้ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตภูมิภาคตะวันตกอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาราย ด้านพบว่า ด้านการสร้างความรู้มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมและ สนับสนุนให้ครูผู้สอนมีการประชุมระดมความคิด การทำงานเป็นทีม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างเป็น องค์ความรู้และนวัตกรรมขึ้นมาใช้ในการปฏิบัติงานของตนเองและพัฒนาโรงเรียน และสอดคล้องกับน้ำทิพย์ วิภา วิน (2547) กล่าวว่า การสร้างความรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาและการสร้างความรู้ใหม่จากทักษะและ ความสัมพันธ์ระหว่างคนในองค์กร เป็นวิธีการพัฒนาความรู้ของบุคคลในลักษณะของกระบวนการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์โดยการระดมความคิด การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบุคคลในกลุ่ม (Socialization)

สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนตระหนักและเห็นคุณค่าของความรู้และความสำคัญและประโยชน์ในการ จัดการความรู้ที่สามารถนำมาใช้พัฒนาการจัดการการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ และมีการสนับสนุน การดำเนินการจัดการความรู้อย่างจริงจัง สอดคล้องกับบุญถม ตันธสุเรศ (2549) กล่าวว่าปัจจัยหลักต่อ ความสำเร็จของการจัดการความรู้ ประการหนึ่งคือ ผู้นำองค์กร ต้องเป็นผู้เห็นคุณค่าของการจัดการความรู้ ให้ การสนับสนุนอย่างจริงจัง มีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติทั้งในรูปแบบของการยอมรับและการให้รางวัล และ สอดคล้องกับอนงค์นุช คุณวงษา (2551) กล่าวว่าปัจจัยที่เอื้อต่อการประสบความสำเร็จของการจัดการความรู้ ส่วนหนึ่งคือการได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารต้องมีความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญ รวมทั้งประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการความรู้ รวมทั้งการได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกระดับ และทุกคน ต้องเล็งเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของการจัดการความรู้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการแสวงหา ความรู้มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุด อาจเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีทัศนคติที่ดีต่อการ ค้นหาคำรู้ใหม่ๆ ที่ทันสมัยจากแหล่งความรู้ที่หลากหลายเพื่อนำมาปรับใช้กับการบริหารงานของโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน สอดคล้องกับ Marquardt (1996) กล่าวว่า การ แสวงหาความรู้เป็นความสามารถในการเรียนรู้ของคนส่วนใหญ่ในองค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง

สำหรับการเพิ่มคุณค่าให้แก่องค์กร เป็นการแสวงหาความรู้ทั้งจากแหล่งภายในและภายนอกองค์กร และสอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2548) กล่าวว่า การเสาะหาและยึดกุมความรู้ (Capture) เป็นการพัฒนาขีดความสามารถในการเสาะหาและยึดกุมความรู้ที่กระจัดกระจายหรือแฝงอยู่ตามที่ต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ ดำเนินการอย่างสม่ำเสมอจนเกิดทักษะความชำนาญ ในการเสาะแสวงหาและยึดกุมแหล่งของความรู้ที่เสาะหา อาจจะมาจากรายานอกหรือจากผู้ที่ทำงานด้วยกันในองค์กร

ความต้องการจำเป็นในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะพบว่า ด้านการถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนต้องการให้มีการถ่ายโอนความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ความรู้แพร่กระจายเป็นวงกว้างและรวดเร็ว อันจะส่งผลต่อการรับรู้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ Marquard (1996) กล่าวว่า การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ มีความจำเป็นสำหรับองค์กรแห่งการเรียนรู้เพราะองค์กรจะเรียนรู้ได้ดีขึ้นเมื่อความรู้กระจายและถ่ายทอดไปอย่างรวดเร็ว และเหมาะสมทั่วทั้งองค์กร โดยมีวิธีการต่างๆ เช่น การสื่อสารด้วยการเขียน อาทิ การบันทึก การรายงาน จดหมาย และข่าวประกาศ การฝึกอบรม การประชุมภายใน การสรุปข่าวสาร

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการแสวงหาความรู้ สภาพปัจจุบันในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะด้านการแสวงหาความรู้เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงสุดคือโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูศึกษาต่อในสาขาวิชาที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในระดับที่สูงขึ้นทั้งในและนอกเวลาราชการ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น อันจะนำมาใช้ในการพัฒนางานและโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจึงเปิดโอกาสให้ครูได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สอดคล้องกับสมลักษณ์ มธุรสสุวรรณ (2553) กล่าวว่าบุคลากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญในหน่วยงานหรือองค์กร ดังนั้นการพัฒนาบุคลากรในแต่ละองค์กรให้มีศักยภาพ เพื่อเป็นกำลังในการพัฒนางานขององค์กรนั้นจึงมีความจำเป็นที่สุด และสอดคล้องกับปอส โกรวิญญ์ (2557) กล่าวว่าในการพัฒนาองค์กรนั้นทรัพยากรมนุษย์ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะทรัพยากรมนุษย์นั้นเป็นปัจจัยหลักในการใช้ทรัพยากรอื่นๆให้เกิดประโยชน์สูงสุด องค์กรที่จะอยู่ได้ในสังคมโลกาภิวัตน์จึงต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในด้านการแสวงหาความรู้เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงสุดคือโรงเรียนจัดให้มีเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยให้แก่ครูในการแสวงหาความรู้อย่างเพียงพอ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาโรงเรียน ดังนั้นจึงต้องจัดหาเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการและมีประสิทธิภาพในการใช้งาน สอดคล้องกับ ผุสสดี ศิริวัฒนา (2552) กล่าวว่าเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้กระบวนการจัดการความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่ช่วยให้การแสวงหาความรู้ การกระจายความรู้ การถ่ายทอดความรู้ สามารถดำเนินการได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับกานต์สุดา มาชะศิริานนท์ (2546) กล่าวว่าปัจจัยสู่ความสำเร็จในการจัดการความรู้ประการหนึ่งคือ หน่วยงานสนับสนุนทรัพยากรด้านบุคลากร เทคโนโลยีสารสนเทศ และงบประมาณที่เพียงพอและทั่วถึง

ความต้องการจำเป็นในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในด้านการแสวงหาความรู้พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือโรงเรียนมีการเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญภายนอกมาให้ความรู้ในการปฏิบัติงานและพัฒนางานของครูอยู่เสมอ แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนต้องการองค์ความรู้ แนว

ทางการปฏิบัติและวิธีการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านต่างๆจากแหล่งความรู้ภายนอกเพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนนำมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทการปฏิบัติงานของตน ในการที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จของงานดีขึ้นกว่าเดิม สอดคล้องกับจิรัชมา วิเชียรปัญญา (2549) กล่าวว่า การแสวงหาความรู้เป็นการสืบเสาะและจัดการความรู้ที่กระจัดกระจายหรือแฝงอยู่ทั้งในและนอกองค์กรมารวบรวมตามโครงสร้างความต้องการความรู้ขององค์กร และสอดคล้องกับ Marquardt (2002) กล่าวว่า การแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ภายนอกองค์กร เพื่อให้องค์กรสามารถแข่งขันภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป องค์กรต้องมีการปรับปรุงผลงานและสร้างความคิดใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นองค์กรก็ต้องอาศัยการศึกษาข้อมูลสารสนเทศจากภายนอกองค์กร เพื่อนำมาปรับใช้หรือสร้างแนวคิดที่แตกต่างออกไป

2. ด้านการสร้างความรู้ สภาพปัจจุบันในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในด้านการสร้างความรู้เมื่อพิจารณาจากข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือโรงเรียนส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการแสวงหาความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเห็นความสำคัญและมีการดำเนินการจัดหาเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต เพื่อให้ครูสามารถแสวงหาความรู้ได้อย่างกว้างขวางและทันสมัย และนำความรู้นั้นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับชานาญ เหล่าภักดิ์ (2553) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการสนับสนุนการจัดการความรู้ เช่น ช่วยจัดเก็บ รวบรวม ประมวลผล เผยแพร่และการนำความรู้ไปใช้ ช่วยให้บุคลากรค้นหาความรู้ ดึงความรู้มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้การจัดการความรู้ในองค์กรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับอรุณีย์ จันทรเสวก (2556) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนช่วยให้การเข้าถึงข้อมูลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ช่วยให้บุคลากรสามารถค้นหาความรู้ดึงเอาความรู้ไปใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ความต้องการจำเป็นในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในด้านการสร้างความรู้พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือโรงเรียนจัดให้มีสถานที่ที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันของครู แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนต้องการสถานที่สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปรึกษาหารือการปฏิบัติงาน และพบปะพูดคุยแบ่งปันความรู้ระหว่างกัน ที่มีความสะดวกและเหมาะสม สอดคล้องกับ Davenport and Prusak (1998) กล่าวว่า กิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้อาจดำเนินไปอย่างไม่ราบรื่นนักถ้าขาดโครงสร้างหรือระบบรองรับสำหรับบุคลากรภายในองค์กรให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ได้อย่างสะดวก โครงสร้างที่กล่าวนี้อาจจะสามารถเป็นที่จับต้องได้ เช่น สถานที่ หรือเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆซึ่งช่วยให้บุคคลได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

3. ด้านการจัดเก็บและการเข้าถึงความรู้ สภาพปัจจุบันในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในด้านการจัดเก็บและการเข้าถึงความรู้เมื่อพิจารณาจากข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือโรงเรียนมีการจัดเก็บความรู้โดยจัดลำดับความสำคัญของความรู้ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานของโรงเรียน อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเห็นความสำคัญของการจัดเก็บความรู้ และผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดนโยบายและผู้รับผิดชอบการจัดเก็บความรู้ที่ชัดเจน โดยจัดเก็บเฉพาะองค์ความรู้ที่สำคัญและความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานเท่านั้นลงในฐานข้อมูลของโรงเรียน สอดคล้องกับ Marquardt (1996) กล่าวว่า ในการจัดเก็บความรู้ องค์กรต้องกำหนดเกี่ยวกับสิ่งสำคัญที่จะเก็บไว้เป็นองค์ความรู้ และวิธีการในการเก็บรักษาและการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ตามความต้องการ และสอดคล้องกับวิลาลีย์ มาคัม (2549) กล่าวว่า การจัดเก็บความรู้ประกอบด้วยองค์ประกอบประการหนึ่งคือ องค์ประกอบด้านองค์กร เป็นการนำหรือการระบุความรู้ที่สถานศึกษากำหนดว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องจัดเก็บไว้เป็นองค์ความรู้หลัก รวมทั้งการมีหน่วยงานหรือ

บุคคลรับผิดชอบการจัดเก็บความรู้หลักของสถานศึกษา การมีเครือข่ายการจัดเก็บที่สะดวกและปลอดภัย เพื่อให้ง่ายต่อการสืบค้นและสะดวกรวดเร็วตรงตามความต้องการต่อการนำความรู้ไปใช้

ความต้องการจำเป็นในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในด้านการจัดเก็บและเข้าถึงความรู้พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือโรงเรียนมีวิธีการจัดเก็บความรู้ที่หลากหลาย สะดวกต่อการนำไปใช้ เช่น บันทึกเป็นฐานข้อมูล จัดทำเป็นสื่อมัลติมีเดีย เป็นต้น สอดคล้องกับกานต์สุดา มาฆะศิริานนท์ (2546) กล่าวว่า การจัดเก็บความรู้ไว้เพื่อให้บุคลากรเข้ามาสืบค้นได้อย่างสะดวก โดยคำนึงถึงวิธีการเก็บข้อมูล ซึ่งแต่ละองค์กรจะต้องเก็บข้อมูล สารสนเทศ และความรู้ไว้อย่างดีที่สุด และพิจารณาความหลากหลายของกลุ่มคนที่แตกต่างกันในการสืบค้นข้อมูล และสอดคล้องกับน้ำทิพย์ วิภาวิน (2547) กล่าวว่า การจัดเก็บข้อมูลนั้นต้องมีวิธีการจัดเก็บที่รักษานั้นต้องเอื้อต่อการเข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็ว มีระบบการพัฒนาความรู้ให้ทันสมัยตลอดเวลา และมีวิธีการเก็บรักษาความรู้ที่มั่นใจว่าความรู้จะไม่สูญหายไปจากองค์กร ดังนั้นจึงมีความต้องการจำเป็นให้โรงเรียนมีวิธีการจัดเก็บความรู้ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

4. ด้านการถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์ สภาพปัจจุบันในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในด้านการถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ โรงเรียนจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานระหว่างครูอย่างสม่ำเสมอ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเห็นความสำคัญของการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของครูผู้สอน และมีการสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน โดยให้ครูผู้สอนนำความรู้และประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนมาเล่าสู่กันฟัง จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกระตุ้นให้ตระหนักถึงประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างอัตโนมัติ สอดคล้องกับสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2550) กล่าวว่า ผลจากการประสบความสำเร็จของการจัดการความรู้ภายในสถาบัน ประการหนึ่งเกิดจากการแลกเปลี่ยนความรู้ บุคลากรในองค์กรได้รับการพัฒนา เกิดการเรียนรู้ เกิดความมั่นใจในตนเองและผู้อื่น ให้การเคารพและสนับสนุนผู้อื่นมากขึ้น เปิดกว้างต่อการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และวิธีการทำงานใหม่ๆ ให้ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมกับสถาบัน มีมุมมองและความเข้าใจร่วมกัน และมีการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

ความต้องการจำเป็นในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะในด้านการถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์ พบว่าข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ โรงเรียนมีการใช้ระบบพี่เลี้ยงในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้แก่ครูที่ปฏิบัติงาน แสดงให้เห็นว่ามีความต้องการให้มีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์การทำงานจากครูอาวุโสที่มีจำนวนมากไปยังครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่าในลักษณะที่มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน สร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และไม่เสียเวลาในการลองผิดลองถูกในการทำงาน สอดคล้องกับบุญดี บุญญากิจ (2547) กล่าวว่า เครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการถ่ายทอดข้อมูลความรู้ประเภท Tacit Knowledge ประการหนึ่งคือระบบพี่เลี้ยง (Mentoring system) เป็นการถ่ายทอด Tacit Knowledge แบบตัวต่อตัวจากผู้ที่มีความรู้ และประสบการณ์มากกว่าไปยังบุคคลรุ่นใหม่หรือผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์น้อยกว่า เป็นวิธีการหนึ่งในการสอนงานและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด ผู้ที่เป็นพี่เลี้ยงมักจะมีตำแหน่งและอาวุโสสูงกว่า ซึ่งอาจจะอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน หรือต่างหน่วยงานก็ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประมวลและกลั่นกรองความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะอย่างเป็นทางการ โดยพิจารณาจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ พร้อมทั้งกำกับติดตามและอำนวยความสะดวกในการทำหน้าให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สืบเนื่องจากผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะด้านการจัดเก็บและการเข้าถึงความรู้ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประมวลและกลั่นกรองความรู้ก่อนที่จะนำมาจัดเก็บ

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญภายนอกที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องที่โรงเรียนต้องการหรือต้องดำเนินการมาให้ความรู้แก่ครูทุกภาคการศึกษา

สืบเนื่องจากผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะด้านการแสวงหาความรู้ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ โรงเรียนมีการเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญภายนอกมาให้ความรู้ในการปฏิบัติงานและพัฒนางานของครูอยู่เสมอ

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนให้มีการสอนงานหรือแนะนำการทำงานลักษณะระบบพี่เลี้ยงในกลุ่มงาน/กลุ่มสาระการเรียนรู้ จากครูที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์การทำงานแก่ครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกและกำกับติดตามการจัดระบบพี่เลี้ยง

สืบเนื่องจากผลการวิจัยพบว่าความต้องการจำเป็นในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ ด้านการถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด โดยข้อมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ โรงเรียนมีการใช้ระบบพี่เลี้ยงในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้แก่ครูที่ปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ เพื่อหารูปแบบวิธีการถ่ายโอนความรู้ที่เหมาะสมและการกระตุ้นให้ครูนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาโรงเรียนให้มากที่สุด

สืบเนื่องจากผลการวิจัยพบว่าความต้องการจำเป็นในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ ด้านการถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องกลยุทธ์การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการแสวงหาความรู้ของครูโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ

สืบเนื่องจากผลการวิจัยพบว่าสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะด้านการแสวงหาความรู้ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ โรงเรียนจัดให้มีเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยให้แก่ครูในการแสวงหาความรู้เพียงพอ

2.3 ควรมีการศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 เพื่อทราบถึงสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการจัดการความรู้ของแต่ละโรงเรียน และนำมาพัฒนาเป็นแนวทางการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 ต่อไป

สืบเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะเท่านั้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กานต์สุดา มาชะศิริานนท์. (2546). *การนำเสนอระบบการจัดการความรู้สำหรับองค์กรภาคเอกชน* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). สาขาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- คณะกรรมการการศึกษากฎ. (2547). *พระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- จารุวรรณ ฤทธิเพชร. (2552). *กระบวนการและปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จของการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล: การศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- จิรัชมา วิเชียรปัญญา. (2549). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (วิทยานิพนธ์ดุขบัณฑิต). สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ชำนาญ เหล่ารักผล. (2553). *การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการความรู้สำหรับโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- นฤมล ตันธสุเรษฐ. (2549). *การจัดการความรู้กับการศึกษาตามอริยาตัย=Knowledge management and informal education*. กรุงเทพมหานคร: อิมพริ้น.
- น้ำทิพย์ วิชาวิน. (2547). *การจัดการความรู้กับคลังความรู้*. กรุงเทพมหานคร: เอสอาร์พริ้นติ้งแมสโปรดักส์.
- บุญดี บุญญกิจ และคณะ. (2547). *การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: จีรวัฒน์เอ็กซ์เพรส.
- ปอส์ ไกรวิญญู. (2557). *สภาพและปัญหาการจัดการความรู้ของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตมิ้นบุรี* กรุงเทพมหานคร. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 9, 461-475. สืบค้นจาก <http://www.edu.chula.ac.th/ojed/doc/V93/v93d0037.pdf>.
- ผุสสติ ศิริวัฒนา. (2552). *สภาพและปัญหาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาสังกัดกองทัพเรือ* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- พรพิมล ธรรมชาติกร. (2544). *การศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตภูมิภาคตะวันตก*. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- โรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ. (2557). *แผนปฏิบัติการโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ ประจำปีงบประมาณ 2557*. สมุทรสาครบูรณะ: โรงเรียน.
- วรรณภา ขำละเอียต. (2551). *การวิเคราะห์ปัจจัยพระดับที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของคณาจารย์ คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- วิจารณ์ พานิช. (2548). *การจัดการความรู้ ฉบับนักปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: อิมพริ้น.
- วิจารณ์ พานิช. (2550). *ผู้บริหารองค์กรอัจฉริยะ ฉบับนักปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.

- วิจารณ์ พานิช. (2557). *โรงเรียนแห่งคุณภาพและการสร้างสรรค์*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.
- วิลาวัลย์ มาคุ้ม. (2549). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. (2548). *การจัดการความรู้ในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่โรงพิมพ์ครุสภา.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมลักษณ์ มธุรสสุวรรณ. (2553). *การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *ข้อเสนอแนวทางการส่งเสริมการใช้การจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพองค์กรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สืบค้นจาก http://www.onec.go.th/onec_backoffice/uploads/Book/1039-file.pdf.
- อนงค์นุช คุณวงษา. (2551). *การศึกษาเปรียบเทียบระดับการจัดการความรู้ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ตามการรับรู้ของครูในเขตกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรุณีย์ จันทร์เสวก. (2556). สภาพการจัดการความรู้ของโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 8, 2264-2277. สืบค้นจาก <http://www.edu.chula.ac.th/ojed/doc/V81/v81d0176.pdf>.

ภาษาอังกฤษ

- Davenport, T. H., & Prusak, L. (1998). *Working Knowledge: how organization manage what they know*. Boston: Harvard Business School Press.
- Marquardt, M. J. (1996). *Building the Learning Organization: A system approach to quantum improvement and global success*. New York: MacGraw-Hill.
- Marquardt, M. J. (2002). *Building the Learning Organization: Mastering the 5 elements for corporate learning*. (2nd ed.). USA: Davies-Black.